

законодавче вирішення. Вказана стаття складається з 8 частин та примітки з 4 пунктами. Кожна частина ст. 111-1 КК України передбачає окремі форми колабораційної діяльності. Проаналізовані норми важливі та необхідні, проте потребують певного вдосконалення, що є перспективою наступних досліджень.

Список використаних джерел

1. Пояснювальна записка до проекту Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів (щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/559222>.

2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

3. Хавронюк М. Кримінальна відповідальність за колабораціонізм. Аналіз статті про колабораційну діяльність із серії науково-практичних коментарів Миколи Хавронюка про зміни до Кримінального кодексу, прийняті під час воєнного стану. URL: <https://pravo.org.ua/blogs/kolaboratsijna-diyalnist-nova-stattya-kryminalnogo-kodeksu/>.

4. Вирок Путивльського районного суду Сумської області від 27. 05. 2022 у справі № 584/313/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104534680>.

Кривонос Дарина Володимирівна,
аспірант Національної академії
внутрішніх справ

СПІРНІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАВОПОРУШЕННЯ З ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Норма про кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, у Кримінальному кодексі України зазнала змін у зв'язку з прийняттям 6 грудня 2019 року Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення». Внесеними змінами законодавець спробував наблизити диспозицію статті з легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, до загальноновизнаних сучасних світових стандартів протидії відмиванню активів злочинного походження.

Мета таких змін, перед усім, зробити акцент на необов'язковості доведення предикатного злочину, в результаті вчинення якого було одержано майно, що є предметом легалізації, та на достатності наявності фактичних обставин, які свідчать про його одержання злочинним шляхом. Крім того, законодавець зменшив необхідний та достатній ступень усвідомлення особою того, що одержане майно є результатом вчинення протиправного діяння для можливості кваліфікувати дії особи, як легалізацію (відмивання), передбачивши у диспозиції норми формулювання «особа знала або повинна була знати, що таке майно одержано злочинним шляхом».

Не дивлячись на внесені у вказану норму відповідні зміни, проблема можливості кваліфікації певного діяння як легалізацію (відмивання) майна,

одержаного злочинним шляхом, продовжує й надалі породжувати наукові та практичні спори.

Так на думку канд. філос. Наук Гладковського М., у зв'язку зі змінами, внесеними 06.12.2019 до ст. 209 КК України, кримінальна відповідальність за цією статтею може наставати за відсутності одночасного притягнення до кримінальної відповідальності за вчинення предикатного злочину або наявності попередньо винесеного обвинувального вироку за такий злочин [1, с. 180].

На противагу можна навести позицію адвоката к. е.н. Ханіна С.Г., який вважає, що для внесення ст. 209 КК України до Єдиного реєстру досудових розслідувань, повідомлення особі про підозру, обвинувачення та засудження особи за ст. 209 КК України, повинно бути одночасне притягнення особи до відповідальності за злочин з одержання майна злочинним шляхом та за легалізацію такого майна, або наявність предикату, попередньо встановленого обвинувальним вироком суду [2].

Не однакове розуміння суті норми з легалізації (відмивання) майна, всіх необхідних елементів складу вказаного правопорушення, а так само їх поверхневе та формальне тлумачення, призводять до відсутності достатньої судової практики притягнення до відповідальності за вказане кримінальне правопорушення, а отже й до неефективності національної системи протидії вказаному злочинному явищу в цілому.

З цією метою пропонуємо розглянути обов'язкові ознаки складу легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, для можливості кваліфікації певного діяння особи як легалізацію (відмивання).

Безпосереднім об'єктом легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, є встановлений з метою протидії залученню в економіку «брудного» майна порядок здійснення господарської діяльності, а також порядок вчинення цивільно-правових правочинів у частині використання майна, не пов'язаного з господарською діяльністю [4, 150].

Водночас, поряд з об'єктом, в аналізованому складі кримінального правопорушення особливе місце займає предмет злочину, до якого законодавець відносить майно, щодо якого фактичні обставини свідчать про його одержання злочинним шляхом.

В цьому аспекті аналізована норма зазнала певної трансформації, адже до 06.12.2019 предметом легалізації (відмивання) визнавались доходи, кошти або інше майно, одержані внаслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів.

Водночас, поняття «доходи» наводилось виключно в назві статті КК України та ніяк не було відображено в самому тексті диспозиції.

Таким чином, звівши фактично предмет злочину із легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, до єдиного збірного поняття «майно», законодавець оптимізував норму в цій частині та зробив її більш зрозумілою для правозастосування.

Крім того, законодавець передбачив, що майно може вважатися злочинним, якщо воно було одержане повністю чи частково, а також як у прямий, так і в опосередкований спосіб внаслідок вчинення злочину.

Щодо злочинного походження майна, яке є предметом легалізації, то аналізована норма не передбачає, що факт його злочинного походження має бути попередньо встановлений судом, адже законодавцем прямо вказано на достатність наявності (за умови їх доведення) фактичних обставини, які свідчать про його одержання злочинним шляхом.

До форм об'єктивної сторони, відповідно норм ст. 209 КК України належать: (1) набуття, (2) володіння, (3) використання, (4) розпорядження майном, у тому числі здійснення фінансової операції, вчинення правочину з таким майном, або (5) переміщення, (6) зміна форми (перетворення) такого майна, або (7) вчинення дій, спрямованих на приховування, маскування походження такого майна або володіння ним, права на таке майно, джерела його походження, місцезнаходження [3].

Порівнюючи зміни, які відбулись у нормі після 06.12.2019 в частині об'єктивної сторони вказаного кримінального правопорушення, то норма не зазнала концептуальних змін, однак набула більш систематизованого вигляду.

Так, форми вчинення об'єктивної сторони, такі як вчинення фінансової операції чи правочину з коштами або майном, про які згадувалось в попередній редакції статті, фактично інтегрувались до загальних понять набуття, володіння, використання та розпорядження майном, виступаючи по суті об'єктивним проявом таких дій.

Суб'єктивна сторона легалізації (відмивання) полягає виключно у прямому умислі. Крім того, законодавець чітко детермінує, що особа, яка вчинила одну (або декілька) з форм об'єктивної сторони легалізації (відмивання) майна, знала або повинна була знати, що таке майно прямо чи опосередковано, повністю чи частково одержано злочинним шляхом [3].

Розуміння особою злочинного походження майна, з яким вчиняється нею наступна легалізація, не означає обов'язковості встановлення факту вчинення злочину в результаті якого отримано майно, саме судом. Про злочинне походження майна особа могла знати виходячи із фактичних даних, які їй були відомі та які давали можливість усвідомлювати особі джерела походження такого майна.

Крім того, законодавець зробив акцент на не обов'язковості доведення факту достеменного усвідомлення особою злочинності походження такого майна, а вказав, що достатньо доведення того, що особа повинна була про це знати. Тобто, фактичні обставини свідчили, що майно має незаконне походження, та особа володіючи знаннями про такі фактичні обставини, могла зробити висновок про злочинне джерело його походження.

Суб'єкт за вказаним кримінальним правопорушенням є загальним, тобто фізична осудна особа, яка вчинила злочин у віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Це може бути як особа, вчинила злочин в результаті якого мано було отримано, так і інша особа, яка не мала відношення для вчинення злочину, в результаті якого отримано предмет подальшої легалізації.

Таким чином, правильне встановлення наявності як обов'язкових, так і похідних від них, ознак складу легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, в конкретних діях особи є основою вірного правозастосування та справедливого притягнення до кримінальної відповідальності.

Список використаних джерел

1. Гладковський М. Соціальна зумовленість чергових змін до статті 209 Кримінального кодексу України. *Підприємництво, господарство і право: загальноукраїнський науково-практичний господарсько-правовий журнал*. Вип. 6. 2021. С. 175–181. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/6/28.pdf>.
2. Ханін С.Г. Особливості ст. 209 ККУ: хто визначає, чи майно набуто злочинним шляхом? Блог адвоката Семена Ханіна. *Видавництво ЮРИДИЧНА ПРАКТИКА*. Дата публікації 26.09.2022. URL: <https://pravo.ua/osoblyvosti-st-209-kku-khto-vyznachaie-chy-maino-nabute-zlochynnym-shliakhom-bloh-advokata-semena-khanina/>.
3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
4. Дудоров О. О., Тертиченко Т. М. Протидія відмиванню «брудного» майна: європейські стандарти та Кримінальний кодекс України: монографія. Київ, 2015. 392 с. URL: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/10297/Dudorov_Tertychenko_Vidmyvannya.pdf;jsessionid=751117B4E67F432225CCE0B6E1BC0B80?sequence=1.

Круглюк Григорій Володимирович,
аспірант відділу докторантури
та ад'юнктури Національної академії
внутрішніх справ;
Павловська Анна Анатоліївна,
доцент кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук,
доцент

БЕЗПЕКА ВИРОБНИЦТВА ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ

Безпека виробництва – це такий технічний стан, при якому нейтралізується можливість вражаючого впливу на людей, майно і довкілля небезпечних та шкідливих виробничих факторів. Безпека є певним динамічним станом, при якому кому-, чому-небудь ніщо не загрожує [1].

Безпека є основною і головною метою механізму правового регулювання. Практично, всі норми всіх галузей законодавства будь-якої держави спрямовані на забезпечення людині такого існування, коли її особистим правом, інтересам, цінностям, а також матеріальним благам не буде загрозувати небезпека [2].

Відповідно до Конституції України кожен має право на належні, безпечні і здорові умови праці, а встановлення гарантій реалізації людиною своїх прав і свобод, як природних, так і набутих є головним обов'язком держави [3].

В свою чергу ст. 6 Закону України «Про охорону праці» регламентує, що умови праці на робочому місці, безпека технологічних процесів, машин, механізмів, устаткування та інших засобів виробництва, стан засобів колективного і індивідуального захисту, що використовується працівником, а також санітарно-побутові умови повинні відповідати вимогам законодавства. Таким чином, слід